

Nr 107

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till viss ändring i 1947 års allmänna tjänstepensionsreglemente m. m.

(5:e avd.)

I propositionen nr 150 har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för den 28 mars 1958, föreslagit riksdagen att A. bemyndiga Kungl. Maj:t att 1) i huvudsaklig överensstämmelse med vad under I och IV av nämnda statsrådsprotokoll anförts vidtaga ändringar i 1947 års allmänna tjänstepensionsreglemente den 30 juni 1947 (nr 416), 1947 års tjänstepensionsreglemente för folkskolan den 30 juni 1947 (nr 420), 1947 års familjepensionsreglemente för folkskolan den 30 juni 1947 (nr 421) och SPA-reglementet den 29 december 1949 (nr 726), 2) utfärda de tillämpnings- och övergångsbestämmelser och de föreskrifter i övrigt, som kan erfordras vid genomförandet av vad under I och IV förordats, samt 3) utfärda bestämmelser om omreglering av vissa icke dyrtidsreglerade pensioner i huvudsaklig överensstämmelse med vad under II anförts, B. godkänna av departementschefen under IV förordade grunder för statsbidrag till vissa pensioneringskostnader, ävensom C. medge, att från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. må utgå 1) till professorn G. de Hevesy från och med den 1 juli 1958 under hans återstående livstid en årlig pension av 6 000 kronor jämte rörligt tillägg, 2) till skriftställaren J. Bromé från och med den 1 juli 1958 under hans återstående livstid en årlig pension av 4 008 kronor jämte rörligt tillägg och 3) till forskningsresanden G. V. Bolinders änka Ester Bolinder, räknat från och med den 1 augusti 1957, under hennes återstående livstid så länge hon förblir ogift en årlig pension, utgående med 2 400 kronor för tiden intill den månad, varunder hon fyller 67 år, och med 1 404 kronor för tiden därefter samt förenad med rörligt tillägg, som för hela den tid pensionen utgår beräknas å förstnämnda belopp.

I anslutning till förslag, som i annat sammanhang underställts riksdagens prövning, upptages i förevarande proposition förslag till ändringar i vissa pensionsreglementen, huvudsakligen avseende vissa beställningshavare vid försvaret, skoldirektörer, rektorer vid det obligatoriska skolväsendet och underordnad läkarpersonal inom vanförevården.

Vidare föreslås ändrade pensionsunderlag för tandläkare inom folktandvården m. fl. och viss förbättring av icke dyrtidsreglerade pensioner.

Slutligen framlägges förslag om pension åt vissa personer.

I propositionen redovisas de olika frågorna under följande avsnitt, till vilka utskottet får hänvisa:

- I. *Ändringar i gällande pensionsförfattningar* (s. 2—14).
 - Vissa beställningshavare vid försvaret* (s. 2 o. 3).
 - Vissa lärare vid det obligatoriska skolväsendet* (s. 3).
 - Föreståndaren vid Konung Gustaf V:s forskningsinstitut* (s. 4).
 - Vissa läkare vid vanförestalter* (s. 5—8).
 - Tandläkare inom folktandvården* (s. 8—14).
- II. *Omreglering av vissa icke dyrtidsreglerade pensioner* (s. 14—16).
- III. *Pension åt vissa personer* (s. 16—21).
- IV. *Pensionsreglering för vissa skolledare* (s. 21—23).

Utskottet. Vidkommande först *vissa beställningshavare vid försvaret* innebär propositionsförslaget att Kungl. Maj:t bemyndigas vidtaga den ändring i 7 § 1947 års allmänna tjänstepensionsreglemente, som betingas av att Kungl. Maj:t genom beslut den 8 november 1957 fastställt pensionsåldern för de i gällande personalförteckningar för armén och marinen upptagna beställningarna i lönegrad Ao 10 för rustmästare resp. högbåtsman och flaggfurir till 55 år. Vidare föreslås Kungl. Maj:t erhålla bemyndigande att föranstalta om vissa ändringar i den såsom bilaga A till kungörelsen 1947: 691 fogade pensionsåldersförteckningen. Dessa ändringar föranleds av de i propositionen 1958: 110 framlagda förslagen om *att* pensionsåldern för fanjunkare vid fälttygkåren — en kategori som avses skola tillföras kåren fr. o. m. nästa budgetår — skall vara 55 år *samt att* pensionsåldern för armédirektörer av 1. och 2. graden skall höjas från 63 till 65 år, att gälla fr. o. m. den 1 juli 1958.

De av Kungl. Maj:t i nu förevarande hänseenden framlagda förslagen har inte givit utskottet anledning till erinran. Utskottet tillstyrker alltså, att Kungl. Maj:t bemyndigas vidtaga dels vederbörlig ändring i 7 § 1947 års allmänna tjänstepensionsreglemente, dels ock — därest riksdagen bifaller de i propositionen 1958: 110 framlagda, här ovan redovisade förslagen — därav föranledda ändringar i förut omförmälda pensionsåldersförteckning. Sistnämnda bemyndigande bör även innefatta viss reglering övergångsvis med avseende å den, som vid tidpunkten för ändringarnas ikraftträdande innehar armédirektörsbeställning.

Vad angår *vissa lärare vid det obligatoriska skolväsendet* innebär Kungl. Maj:ts förslag, att lärare vid mindre folkskola, biträdande lärare och nomadlärare vid visteskola — i likhet med vad som gäller för övriga befattningshavare med statlig pensionsrätt — skall erhålla den förbättring av pensionsförmånerna, som avsetts följa med tjänstetidsbefordran, varom stadgas i kungörelsen den 22 november 1957 (nr 628). Så som gällande bestämmelser är utformade (11 § 3 mom. tjänstepensionsreglementet för folkskolan och 9 § 3 mom. familjepensionsreglementet för folkskolan), saknas f. n. möjlighet för sådan här avsedd lärare, som vunnit tjänstetidsbefordran, att

erhålla därav betingad pensionsförbättring. Kungl. Maj:ts förslag, vars genomförande påkallar vissa ändringar i pensionsreglementena för folkskolan, har inte givit utskottet anledning till erinran, varför utskottet tillstyrker bifall till detsamma.

I fråga om *föreståndaren vid Konung Gustaf V:s forskningsinstitut* — vilken befattning jämlikt beslut av innevarande riksdag i lönehänseende likstälts med universitetsprofessor och erhållit tjänstebestämmelsen föreståndare och professor — innebär Kungl. Maj:ts förslag, att befattningen skall vid registrering hos statens pensionsanstalt hänföras till pensionsklass 2: 14, att tjänstaldern för densamma skall vara 25 år samt att för befattningen skall gälla pensioneringsperiod III, som i förevarande fall skall omfatta tiden från utgången av det verksamhetsår, varunder befattningshavaren uppnått den mot periodens nedre gräns svarande levnadsåldern, till utgången av det verksamhetsår varunder befattningshavaren uppnått den levnadsålder, som svarar mot periodens övre gräns. Kungl. Maj:ts förslag, vars genomförande påkallar vissa ändringar i SPA-reglementet, föranleder ingen erinran från utskottets sida, varför utskottet tillstyrker bifall till detsamma.

Beträffande *vissa läkare vid vanförestaltningsanstalter* innebär propositionsförslaget att den av statens pensionsanstalt omhändertagna pensioneringen skall utvidgas att omfatta biträdande överläkare, förste underläkare och underläkare vid vanförestaltningsanstalterna, varvid för anslutning till SPA-reglementet förutsättes beslut av anstalten efter framställning av vederbörande huvudman. Propositionsförslaget bygger härvidlag på en den 28 februari 1958 efter förhandlingar mellan representanter för statsverket och Sveriges läkarförbund träffad överenskommelse. Enligt Kungl. Maj:ts förslag skall — i konsekvens med i annat sammanhang (proposition nr 143) föreslagen lönesättning — befattningshavarna hänföras, biträdande överläkare vid Norrbackainstitutet till pensionsklass 1: 34 och vid vanförestaltningsanstalterna i Hälsingborg och Härnösand till pensionsklass 1: 33, förste underläkare vid institutet till pensionsklass 1: 33 och underläkare vid övriga anstalter till pensionsklass 1: 29; vidare skall pensioneringsperiod III tillämpas och för hel pension krävas 30 tjänstår. Utskottet, som förut denna dag tillstyrkt bifall till propositionen nr 143 angående löneförmåner m. m. för viss läkarpersonal — bl. a. vid vanförestaltningsanstalterna — har inte funnit anledning till erinran mot de nu föreslagna pensioneringsgrunderna.

I vad rör *tandläkare inom folkhälsovården* innebär Kungl. Maj:ts förslag i huvudsak att tandläkare, som ej åtnjuter rätt till särskild förmån vid sidan av löneplanslönen, hänförs till den pensionsklass som gäller för motsvarande lönegrad å löneplan A eller, där dylik lönegrad finns upptagen å löneplan B, för den högsta lönegraden å förstnämnda löneplan. Med beaktande av att de enligt SPA-reglementet nu gällande pensionsklasserna för tandläkarpersonal avvägs med hänsyn till förmån av tantiem eller tantiemersättning vid sidan av lönen, föreslås i propositionen även att sådan förmån får grunda rätt till pension enligt högre pensionsklass än den, som motsvarar

lönegraden. Utskottet, som finner Kungl. Maj:ts förslag ägnat att bringa pensionsklasserna för ifrågavarande kommunalt anställda tandläkare i bättre överensstämmelse med löneförmånerna än vad nu är fallet, vill för sin del tillstyrka bifall till detsamma.

Kungl. Maj:ts förslag angående *omreglering av vissa icke dyrtidsreglerade pensioner* har icke givit utskottet anledning till erinran, varför utskottet tillstyrker bifall till propositionen jämväl i denna del.

I vad propositionsförslaget berör *pension åt vissa personer* — professorn George de Hevesy, skriftställaren Janrik Bromé och forskningsresanden G. V Bolinders änka Ester Bolinder — hyser utskottet starka principiella betänkligheter mot ett beviljande av i de två förstnämnda fallen s. k. honnörspension och i det sistnämnda fallet änkepension. Utskottet har dock inte velat motsätta sig bifall till Kungl. Maj:ts förslag.

Vad slutligen angår förslaget om *pensionsreglering för vissa skolledare* — rektor vid det obligatoriska skolväsendet, skoldirektör och biträdande skoldirektör — föranleder detsamma ingen erinran från utskottets sida.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må

A. bemyndiga Kungl. Maj:t att

1) i huvudsaklig överensstämmelse med vad under I och IV i statsrådsprotokollet över civilärenden för den 28 mars 1958 anförts vidtagna ändringar i 1947 års allmänna tjänstepensionsreglemente den 30 juni 1947 (nr 416), 1947 års tjänstepensionsreglemente för folkskolan den 30 juni 1947 (nr 420), 1947 års familjepensionsreglemente för folkskolan den 30 juni 1947 (nr 421) och SPA-reglementet den 29 december 1949 (nr 726),

2) utfärda de tillämpnings- och övergångsbestämmelser och de föreskrifter i övrigt, som kan erfordras vid genomförandet av vad under I och IV i statsrådsprotokollet förordats,

3) utfärda bestämmelser om omreglering av vissa icke dyrtidsreglerade pensioner i huvudsaklig överensstämmelse med vad under II i statsrådsprotokollet anförts,

B. godkänna av departementschefen under IV i statsrådsprotokollet förordade grunder för statsbidrag till vissa pensioneringskostnader,

C. medge, att från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. må utgå

1) till professorn G. de Hevesy från och med den 1 juli 1958 under hans återstående livstid en årlig pension av 6 000 kronor jämte rörligt tillägg,

2) till skriftställaren J. Bromé från och med den 1 juli 1958 under hans återstående livstid en årlig pension av 4 008 kronor jämte rörligt tillägg,

3) till forskningsresanden G. V. Bolinders änka Ester Bolinder, räknat från och med den 1 augusti 1957, under hennes återstående livstid så länge hon förblir ogift en årlig pension, utgående med 2 400 kronor för tiden intill den månad, varunder hon fyller 67 år, och med 1 404 kronor för tiden därefter samt förenad med rörligt tillägg, som för hela den tid pensionen utgår beräknas å förstnämnda belopp.

Stockholm den 22 april 1958

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND

Närvarande: se under utlåtandet nr 106.